

MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNU¹

Kanun Numarası

: 2839

Kabul Tarihi

: 10/6/1983

Yayımlandığı Resmî Gazete : Tarih : 13/6/1983

Sayı : 18076

Yayımlandığı Düstur

: Tertip : 5

Cilt : 22

Sayfa : 380

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Amaç ve kapsam:

Madde 1 – Bu Kanun, milletvekili seçimi sistem ve usulünü, seçim çevreleriyle milletvekili sayısını, seçim dönemi ve zamanını, ara seçimi, seçimin yenilenmesi, seçilebilme ve aday olma esasları ile milletvekili seçimine ilişkin ilkeleri ve uygulamaları düzenler.

Seçim sistemi ve usulü:

Madde 2 – Milletvekili seçimi tek derecelidir. Seçim nispi temsil sistemine göre, genel, eşit ve gizli oyla, bütün yurta aynı günde yargı yönetim ve denetimi altında yapılır.

Seçmen, oyunu tam bir serbestlikle kendisi kullanır.

Oyların sayımı, dökümü ve tutanaklara bağlanması, açık olarak yapılır.

Milletvekili sayısı ve dağılımı:²³

Madde 3 – (Değişik : 27/10/1995-4125/8 md.)

Milletvekili sayısı 600'dür. (Son iki cümle İptal : Anayasa Mahkemesi'nin; 18/11/1995 tarihli ve E.: 1995/54, K.:1995/59 sayılı Kararı ile).

Seçim çevreleri ve çıkaracağı milletvekili sayısı:

Madde 4 – (Değişik : 27/10/1995-4125/9 md.)

İllerin çıkaracağı milletvekili sayısının tespitinde toplam milletvekili sayısından (...)⁴ her il'e önce bir milletvekili verilir.

(Değişik fıkra: 23/11/1995-4138/1 md.) Son genel nüfus sayımı ile belli olan Türkiye nüfusu, birinci fıkradaki illere verilen milletvekili sayısı çıkarıldıktan sonra kalan milletvekili sayısına bölünmek suretiyle bir sayı elde edilir. İl nüfusunun bu sayıya bölünmesi ile her ilin ayrıca çıkaracağı milletvekili sayısı tespit olunur.

¹ Bu Kanunun 12, 14, 26, 28, 34, 35, 63 ve 93 üncü maddelerinin XIX uncu Dönem Milletvekili Genel Seçimindeki uygulaması için, Kanunlar Külliyatının 7247 sayfasında yayımlanan 24/8/1991 tarih ve 3757 sayılı Kanuna bakınız. (R.G.: 26/8/1991-20972)

² Bu madde başlığı, 27/10/1995 tarihli ve 4125 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle değiştirilmiştir.

³ 25/4/2018 tarihli ve 7140 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan "550'dir" ibaresi "600'dür" şeklinde değiştirilmiştir.

⁴ Bu fıkradada yer alan, "100 milletvekili çıkarıldıktan sonra kalan milletvekili sayısından" ibaresi Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarih ve E.1995/54, K.1995/59 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. (R.G.: 21/11/1995-22470 Mük.)

(...)⁵ nüfusu milletvekili çıkarmaya yetmeyen illerin nüfusları ile artık nüfus bırakılan illerin artık nüfusları büyülüklüklerine göre sıraya konulur ve ilk hesapta iller arasında bölüşürlümemiş bulunan milletvekillikleri bu sıraya göre dağıtilır. (**Ek cümle : 22/10/2009-5922/1 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin; 10/2/2011 tarihli ve E.: 2009/88, K.:2011/39 sayılı Kararı ile.**)

Son kalan milletvekilliğinin verilmesinde, iki veya daha fazla ilin eşit nüfus veya nüfus artığı göstermesi halinde, bunlar arasında ad çekilir.

Yapılan tespit sonunda, çıkaracağı milletvekili sayısı 18'e kadar olan iller, bir seçim çevresi sayılır. Çıkaracağı milletvekili sayısı 19'dan 35'e kadar olan iller iki, 36 ve daha fazla olan iller üç seçim çevresine bölünür. Bu seçim çevreleri, numara sırasına göre adlandırılır.

Bu illerin seçim çevreleri belirlenirken:

- a) Seçim çevreleri, mümkün olduğu ölçüde eşit veya birbirine yakın sayıda milletvekili çıkaracak şekilde oluşturulur.
- b) Mümkün olduğu ölçüde ilçelerin mülki bütünlüğü dikkate alınır.
- c) Aynı seçim çevresinde yer alacak ilçelerin nüfus ve coğrafi yakınlıkları ile ulaşım imkanları gözönünde bulundurulur.

Bu illerin milletvekili sayısının seçim çevrelerine dağıtımında; seçim çevrelerinin çıkaracakları milletvekili sayısı, nüfusları bakımından illerin milletvekili sayısını tespit etmeye ilişkin esaslara göre belirlenir.

Seçim çevreleri ve çıkaracakları milletvekili sayısının ilanı:

Madde 5 – Seçim çevreleri ve her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısı, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, genel nüfus sayımı sonuçlarının açıklanmasından itibaren en geç altı ay içinde, 4 üncü madde uyarınca tespit edilerek Resmi Gazete, radyo ve televizyonla ilan edilir.

Seçim dönemi, seçimin başlangıcı ve seçim günü:⁶

Madde 6 – (Değişik birinci fıkra: 22/10/2009-5922/2 md.) Türkiye Büyük Millet Meclisinin seçimleri beş yılda bir Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte aynı gün yapılır.

(Değişik ikinci fıkra: 22/10/2009-5922/2 md.) Bir önceki seçimin yapıldığı tarihten itibaren beş yılın dolmasından önceki son Pazar günü oy verilir. Oy verme gününden geriye doğru hesaplanacak altmış günlük sürenin ilk günü seçimin başlangıç tarihidir.

Savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkan görülmezse, Türkiye Büyük Millet Meclisi, seçimlerin bir yıl geriye bırakılmasına karar verebilir.

Geri bırakma sebebi ortadan kalkmamışsa, ertelemelarındaki usule göre bu işlem tekrarlanabilir.

⁵ Bu fıkarda yer alan "bu suretle hesaplanan milletvekillerinin sayısı 450'yi bulmadığı takdirde" ibaresi Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarih ve E.1995/54, K.1995/59 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. (R.G.: 21/11/1995-22470 Mük.)

⁶ 25/4/2018 tarihli ve 7140 sayılı Kanunun 8 inci maddesiyle, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan "dört yılda bir" ibaresi "beş yılda bir Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte aynı gün" şeklinde, ikinci fıkrasında yer alan "dört" ibaresi "beş" şeklinde ve "doksan" ibaresi "altmış" şeklinde değiştirilmiştir.

Ara seçimi:

Madde 7 – Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliklerinde boşalma olması halinde, ara seçime gidilir.

Ara seçimleri, her seçim döneminde bir defa yapılır ve genel seçimden otuz ay geçmedikçe ara seçime gidilemez. Ancak, boşalan üyeliklerin sayısı, üye tamsayısının yüzde besini bulduğu hallerde, ara seçimlerinin üç ay içinde yapılmasına Türkiye Büyük Millet Meclisince karar verilir.

Genel seçimlere bir yıl kala ara seçimi yapılamaz.

(**Ek fıkra: 2/1/2003-4778/14 md.**) Yukarıda yazılı haller dışında, bir ilin veya seçim çevresinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde üyesinin kalmaması halinde, boşalmayı takip eden doksan günden sonraki ilk Pazar günü o seçim çevresinde ara seçim yapılır.

Seçimin yenilenmesi:

Madde 8 – Seçim dönemi bitmeden önce, seçimin yenilenmesine Türkiye Büyük Millet Meclisi veya Cumhurbaşkanınca karar verilmesi halinde, durum Bakanlar Kurulu tarafından kirksekiz saat içinde ilan olunur.

(**Değişik fıkra: 10/9/1987-3403/4 md.**) Yenileme kararı Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından verilmişse Meclis, seçimin yapılacağı tarihi de belirler. Yenileme kararının Cumhurbaşkanınca verilmesi halinde, bu kararın verildiği günden sonra gelen doksanıncı günü takip eden ilk Pazar günü oy verilir.

Sürelerin tespiti:

Madde 9 – Seçimlerin yenilenmesine veya ara seçimi yapılmasına karar verildiği hallerde, Yüksek Seçim Kurulu, bu Kanun ile 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun seçimlere ilişkin olarak tespit ettiği süreleri kısaltarak uygulayabilir.

Seçilme yeterliği:

Madde 10 – Onsekiz yaşını dolduran her Türk vatandaşı milletvekili seçilebilir.⁷

Milletvekili seçilemeyecek olanlar:

Madde 11 – Aşağıda yazılı olanlar milletvekili seçilemezler:

- a) İlkokul mezunu olmayanlar,
- b) Kısıtlılar,
- c) Askerlikle ilişiği olanlar,⁸
- d) Kamu hizmetinden yasaklılar,

⁷ Bu maddede geçen "Otuz yaşı" ibaresi, 19/10/2006 tarihli ve 5552 sayılı Kanunun 1inci maddesiyle "Yirmibeş yaşı" olarak değiştirilmiş olup, daha sonra 25/4/2018 tarihli ve 7140 sayılı Kanunun 8inci maddesiyle bu fıkradada yer alan "Yirmibeş" ibaresi "Onsekiz" şeklinde değiştirilmiştir.

⁸ 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 23üncü maddesiyle; bu bentte yer alan "Yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmamış" ibaresi "Askerlikle ilişiği" şeklinde değiştirilmiştir.

e) Taksirli suçlar hariç, toplam bir yıl veya daha fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar,

f) Affa uğramış olsalar bile;

1. (**Değişik: 2/1/2003-4778/15 md.**) Basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlak kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma veya Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biriyle mahkûm olanlar,

2. Türk Ceza Kanununun İkinci Kitabının, birinci babında yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etme suçundan mahkûm olanlar,

3. (**Değişik: 2/1/2003-4778/15 md.**) Terör eylemlerinden mahkûm olanlar,

4. Türk Ceza Kanununun 536 ncı maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemlerle aynı Kanunun 537 ncı maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri siyasi ve ideolojik amaçlarla islemekten mahkûm olanlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Seçim Öncesi İşleri

Adaylık:

Madde 12 – Bir siyasi partide mensup olsun veya olmasın seçilme yeterliğine sahip her Türk vatandaşı bu Kanun hükümlerine göre milletvekilligine adaylığını koyabilir.

(**Değişik fıkra: 28/3/1986 - 3270/28 md.**) 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 14 üncü maddesinin 11 inci fıkrası gereğince Yüksek Seçim Kurulunun tespit ve ilan ettiği seçime katılabilecek siyasi partiler, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu hükümlerine göre, bütün seçim çevrelerinde aday gösterebilirler. (**Son cümle mülga: 27/10/1995-4125/21 md.**)

Seçim İttifakı:

Madde 12/A- (Ek: 13/3/2018-7102/15 md.)

Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partiler, ittifak yaparak seçime katılabilir. İttifak yapan siyasi partiler, kendi aday listelerini verir.

İttifak yaparak seçime katılma kararı alan siyasi partiler, seçimin başlangıç tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde, genel başkanlarının imzalarını iştiva eden ittifak protokolünü Yüksek Seçim Kuruluna teslim eder. Aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten iki gün öncesine kadar, aynı usulle ittifak protokolünde değişiklik yapılabilir.

İttifak protokolünde; siyasi partilerce belirlenmesi halinde, ittifak unvanı ve kanunlara aykırı olmayan diğer hususlar yer alır.

Siyasi partiler, aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten üç gün öncesine kadar, Yüksek Seçim Kuruluna bildirimde bulunmak suretiyle ittifaktan vazgeçebilir. Bu durum, Yüksek Seçim Kurulunca aynı ittifak içerisindeki diğer siyasi partilere derhal bildirilir. Vazgeçme halinde, ittifak diğer partiler arasında devam eder. İttifaktan vazgeçmenin bildirilmesini takip eden gün saat 17.00'ye kadar, ittifak içerisindeki diğer siyasi partiler ittifak protokolünü değiştirebilir veya ittifaktan vazgeçebilir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile seçim ittifakına ilişkin diğer hususlar Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

İller toplamının en az yarısında tam aday göstermeyen siyasi partilerin durumu:

Madde 13 – (Değişik birinci fıkra: 24/8/1991-3757/2 md.) Herhangi bir sebeple iller toplamının en az yarısında 12 nci maddede öngörülen sayı kadar aday göstermemiş olan veya bu illerin seçim çevrelerinin herhangi birinde 12 nci maddede öngörülen sayıdan eksik aday göstermiş bulunan siyasi partilerin genel merkezlerindeki yetkili organlarına Yüksek Seçim Kurulu tarafından, eksiklerin derhal tamamlanması lüzumu bildirilir.

İlgili parti teşkilatı bu tebliğden itibaren iki gün içinde eksik kalan adaylıklarını doldurur. Aksi takdirde o siyasi parti bütün seçim çevrelerinde seçime katılma hakkını kaybeder.

İller toplamının yarısından fazlasında aday gösteren partilerin durumu:

Madde 14 – (Değişik birinci fıkra: 24/8/1991-3757/3 md.) Siyasi partiler tarafından iller toplamının yarısından fazlasında 12 nci maddede öngörülen sayı kadar aday gösterilmiş olmakla beraber yarıyı geçen seçim çevrelerinin bir veya bir kaçında eksik aday gösterilmesi halinde, Yüksek Seçim Kurulunca o partinin genel merkezindeki yetkili organlarına aday listelerinin tamamlanması lüzumu bildirilir.

İlgili parti teşkilatı bu tebliğden itibaren iki gün içinde o çevrelerin listelerindeki eksikleri tamamlar. Aksi takdirde, yukarıdaki madde hükmü saklı kalmak şartıyla, adayları eksik kalan seçim çevresinde o siyasi parti, seçime katılma hakkını kaybeder.

İtiraz üzerine meydana gelen eksikler:

Madde 15 – Siyasi partilerin aday listelerinde, yapılan itirazlar üzerine eksiklik husule geldiği takdirde, Yüksek Seçim Kurulunun tebliğinden itibaren iki gün içinde bu eksikler tamamlanır. Aksi takdirde yukarıdaki maddeler hükümleri, bu hallerde de uygulanır.

Siyasi partilerin adayları ve bağımsız adaylar:

Madde 16 – Siyasi partiler anlaşarak müşterek liste halinde aday gösteremezler.

Siyasi partilere kayıtlı olmayan kimselerin, herhangi bir siyasi parti tarafından aday gösterilmeleri, kendilerinin yazılı muvafakatlarına bağlıdır.

(Ek fıkra: 13/3/2018-7102/16 md.) Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partinin seçime katılmaması halinde, bu partinin üyesi, kendisinin ve üyesi olduğu siyasi partinin yazılı muvafakatı alınarak, başka bir siyasi parti tarafından aday gösterilebilir.

Bir kimse aynı zamanda değişik siyasi partiden veya aynı partiden aynı seçim için birden fazla seçim çevresinden aday olamaz, aday gösterilemez ve seçilemez.

Bağımsız adaylar da, aynı seçim için birden fazla seçim çevresinde aday olamaz ve seçilemez.

(Ek fıkra: 25/4/2018-7140/2 md.) Bir kimse Cumhurbaşkanlığına ve milletvekilligine aynı anda aday olamaz ve aday gösterilemez.

Kurullarda görevli hakimlerin durumu:

Madde 17 – Yüksek Seçim Kurulu ve il seçim kurulu başkan ve üyeleri ile ilçe seçim kurulu başkanları, bu görevlerinden ancak adaylıklarını koymaları halinde çekilebilirler. Adaylığı tercih edenler, bu tercih haklarını genel ve ara seçimlerin başlangıcından bir ay önce, seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde yenileme kararının ilanından başlayarak yedi gün içinde kullanabilirler.

Adaylığı tercih edenler, 18 ve 19 uncu maddelerde, memurlar hakkında konulan kayıtlara tabi olurlar.

İl ve ilçe seçim kurullarında görevlendirilen hakimlerin görevli bulunduğu seçim çevrelerinde, eşleri ve ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhri hisimleri adaylıklarını koydukları veya aday gösterildikleri takdirde, bu hakimler seçim kurullarındaki görevlerinden çekilmek ve durumu derhal yetkili merciine bildirmek zorundadırlar.

Yüksek Seçim Kurulu Başkanı ve üyeleri, eşleri ve ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhri hisimleri hakkındaki işlemlerde kurul toplantılarına katılamazlar.

Adaylık için görevden çekilmesi gerekenler:⁹

Madde 18 – (Değişik: 8/4/2010-5980/29 md.)

Hakimler ve savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yükseköğretim Kurulu, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyeleri, kamu kurumu ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri, aday olmak isteyen belediye başkanları ve subaylar ile astsubaylar, aday olmak isteyen siyasi partilerin il ve ilçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile belediye meclisi üyeleri, il genel meclisi üyeleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile sendikalar, kamu bankaları ile üst birliklerin ve bunların üst kuruluşlarının ve katıldıkları teşebbüs veya ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında görev alanlar genel ve ara seçimlerin başlangıcından bir ay önce seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde yenileme kararının ilanından başlayarak yedi gün içinde görevlerinden ayrılma isteğinde bulunmadıkça adaylıklarını koyamazlar ve aday gösterilemezler.

Görevden ayrılmaya ilişkin hükümler:

Madde 19 – 18 inci madde kapsamına girenlerin ayrılma istekleri en yakın amire verilecek bir dilekçeyle yapılır. Dilekçedeki imzanın sahibine ait olduğu, amir tarafından onanır ve doğruca bağlı bulunduğu bakanlığa veya kuruma derhal gönderilir. Dilekçe sahibine, dilekçenin alındığına dair bir belge ve mertebeler silsilesiyle amirlere de bilgi verilir. Aynı esaslar dairesinde telgrafla da müraacaat yapılabilir.

Dilekçenin bakanlığa veya kuruma geldiği tarihten itibaren, en geç on gün içinde ayrılma isteğinin kabul edildiği dilekçe sahibine ve amirlerine tebliğ olunur.

⁹ Bu madde başlığı “Kamu görevlileri, siyasi parti yöneticileri ve Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının adaylığı” iken, 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 29 uncu maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Subay ve astsubayların savaş ve seferberlik hallerindeki ayrılma istekleri hariç olmak üzere, ayrılma hakkını kazanmış olanların, ayrılma istekleri reddedilemez. 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 2 nci maddesinin yedinci fıkrası hükmü saklıdır. Ayrılma istekleri kabul edilen subay ve astsubaylardan milletvekili seçilmemiş olanlar sonradan bu isteklerinden vazgeçemezler ve silahlı kuvvetlere dönemezler.

Ayrılma hakkını kazanmamış olduklarından dolayı, ayrılma istekleri reddedilenler, aday listesine giremezler ve adaylıklarını koyamazlar.

Ayrılma istekleri kabul edilenler, görev başında bulundukları sürece propaganda mahiyetinde hiç bir harekette bulunamazlar. Subaylar ile astsubaylar ve görevleri gereği resmi elbise giyenler, resmi elbiseyle propaganda yapamaz ve bu mahiyette herhangi bir harekette bulunamazlar.

Siyasi partilerin aday listelerini vermeleri:

Madde 20 – (Değişik birinci fıbra: 27/10/1995-4125/11 md.) Siyasi partilerin genel merkezleri, seçime katılacakları seçim çevrelerine ait aday listeleri (...)¹⁰ Yüksek Seçim Kuruluna (...)¹⁰ alındı belgesi karşılığında ön seçim gününden en geç on gün sonraki gün, saat 17.00'ye kadar verirler.

Yüksek Seçim Kurulu, bunları derhal il seçim kurullarına bildirir. Yüksek Seçim Kurulu, bütün siyasi partilerin aday listelerini Resmi Gazete ve radyo ile il seçim kurulları da kendi çevrelerine ait olanları alışılmış araçlarla geçici listeler halinde ilan ederler.

Bağımsız adayların müracaatı:

Madde 21 – (Değişik birinci fıbra: 27/10/1995-4125/12 md.) Bağımsız milletvekili adaylığı için yapılacak başvuru, adayın milletvekili seçilmek istediği çevrenin il seçim kurulu başkanlığına, bu Kanunun adaylık için aradığı şart ve nitelikleri taşıdığını belirten bir yazı ile (...)¹¹ yapılır. Kurul başkanlığı başvurunun alındığına ilişkin bir belge verir ve derhal Yüksek Seçim Kuruluna duyurur. Yüksek Seçim Kurulu bu başvuruları, il seçim kurulları da kendi çevrelerine ait olanları, alışılmış araçlarla geçici listeler halinde ilan ederler.

Bağımsız adaylık için başvuranlar, en yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarını ilgili mal sandığına emaneten yatırıp makbuzunu milletvekili seçilebilmek için gerekli başvurma belgelerine eklerler.¹²

¹⁰ Bu fikrada yer alan, "ile ülke seçim çevresi milletvekilleri aday listelerini" ile "ayrı ayrı" sözcükleri, Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarih ve E.1995/54, K.1995/59 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. (R.G.: 21/11/1995-22470 Mük.)

¹¹ Bu arada yer alan "ön seçim gününden bir gün önce saat 17.00'ye kadar" sözcükleri Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarih ve E.1995/54, K.1995/59 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. (R.G.: 21/11/1995-22470 Mük.)

¹² 8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanunun 30 uncu maddesiyle, bu fikrada yer alan "en yüksek derecedeki Devlet memurunun brüt aylığı kadar parayı" ibaresi "en yüksek derecedeki Devlet memuruna mali haklar kapsamında yapılmakta olan her türlü ödemelerin bir aylık brüt tutarını" şeklinde değiştirilmiştir.

Adaylara karşı itiraz:

Madde 22 – Adayların geçici olarak ilanından itibaren iki gün içinde il seçim kuruluna itiraz edilebilir. İtirazlar, İl seçim kurullarınca, en geç iki gün içinde karara bağlanır.

İlgililer, bu kararlara karşı iki gün içinde Yüksek Seçim Kuruluna itiraz edebilirler.

Yüksek Seçim Kurulu, üç gün içinde ve en geç, kesin aday listelerinin ilanı gününe kadar bu itirazları karara bağlar.

Adayların incelenmesi:

Madde 23 – Bir il, bir kaç seçim çevresine bölünmüş olsa bile il seçim kurulları, kendi seçim çevrelerinin adayları hakkında yaptıkları inceleme sonunda, bu Kanunda yazılı adaylık şartlarında noksanlık veya aykırılık bulunduğu görürlse, durumu geçici ilan tarihinden itibaren iki gün içinde ilgili adaya, siyasi partilerin il başkanlarına ve Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler.

Adayların ilanı:

Madde 24 – Adaylıklar kesinleşikten sonra, Yüksek Seçim Kurulu bütün adayları oy verme gününden önceki elli beşinci gün, seçim çevreleri itibariyle Resmi Gazete ve radyo ile ilan eder.

İl seçim kurulları da kendi seçim çevrelerindeki adayları, Yüksek Seçim Kurulunun belirttiği tarihte, alışılmış araçlarla ilan ederler.

Adaylıktan istifa ve ölüm:

Madde 25 – Aday listelerinin kesinleştiği tarihten, oy verme günü saat 17.00'ye kadar ölüm veya istifa nedeniyle aday listelerinde meydana gelecek eksilmeler, listelerin tamamlanmasını gerektirmez. Ancak, aday listelerinde yukarıdaki nedenlerle boşalma olması halinde listedeki adaylar liste sırasına göre kaydırılmak suretiyle boşalan yerler doldurulur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Seçim Günü İşleri

Kullanılacak oy pusulasının şekli:

Madde 26 – (Değişik: 27/10/1995-4125/13 md.)

Milletvekili seçimlerinde kullanılacak siyasi partilerin birleşik oy pusulaları ile bağımsız adayların oy pusulaları aşağıdaki esaslar dahilinde hazırlanır:

a) Oy pusulaları, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 14 üncü maddesinin (1) numaralı bendindeki esaslara uygun olarak, kağıdında "Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu" filigranı bulunan kağıtlara Yüksek Seçim Kurulu tarafından bastırılır.

b) Birleşik oy pusulasının en üstüne "Siyasi Partiler ve Bağımsız Adaylar" ibaresi yazılır. Bu ibarenin altına seçime katılan siyasi parti temsilcileri huzurunda Yüksek Seçim Kurulu tarafından çekilen kura sırasına göre, en başta ve ortada partinin özel işaretinin altında

kısaltılmış adı, onun altında da tam yazı halinde adı, onun altında koyu renkli harflerle parti genel başkanının adı ve soyadı, belirli bir aralık veya çizgiden sonra çapı iki santimetre olan bir boş daire basılır ve bütün bunların altı çizilir. Bu çizginin altına o partinin kesinleşen aday listesinde yer alan adayların ad ve soyadları, aldıkları sıra numarasına göre yazılır.¹³ (**Son cümle iptal Anayasa Mahkemesinin 18/11/1995 tarihli ve E. 1995/54, K. 1995/59 sayılı kararı ile.**)

(**Ek paragraf: 13/3/2018-7102/17 md.**) İttifak yapan siyasi partiler, kuraya ittifak olarak dâhil edilir ve oy pusulasında yan yana yer alır. Bu partilerin ittifak içerisindeki sıraları da kurayla belirlenir. İttifak yapan siyasi partilerin sütunlarının üzerinde; kısa kenarı iki santimetre, uzun kenarı bu partilerin sütunlarının genişliği ile sütunlarının aralığı toplamı kadar olan, dikdörtgen şeklinde ittifak unvanının yer aldığı ortak bir bölüm bulunur. İttifakın unvanı yoksa, ittifak unvanı bölümüne yalnız “İTTİFAK” ibaresi yazılır. Unvanı olmayan ittifakın birden fazla olması halinde, bunlar başvuru sırasına göre numaralandırılır. İttifak unvanı bölümü ile aralarındaki boşluk dâhil ittifak yapan siyasi partilerin sütunlarının tamamı ittifak alanıdır.

c) (**Değişik: 8/4/2010-5980/31 md.**) Siyasi parti sütunları arasında (0,75) santimetre ve iki çizgi ile belirlenmiş bir aralık bırakılır.

d) (**Değişik: 8/4/2010-5980/31 md.**) Bağımsız adaylar, birleşik oy pusulasının en sağ tarafındaki siyasi parti sütunundan sonra ve aynı hızda olmak üzere, (0,75) santimetre aralık bırakılarak, dikey ve kalın bir çizgi çizildikten sonra yerleştirilir. Bir seçim çevresinde birden fazla bağımsız aday varsa sıra, aralarında çekilecek kura ile belirlenir. Başta ve ortada bağımsız adayın adı ve soyadı yazılır. Belirli bir aralık veya çizgiden sonra çapı iki santimetre olan bir boş daire basılır ve bunların altı çizilir. Birden fazla bağımsız aday sütunları arasında, (0,75) santimetre ve iki çizgi ile belirlenmiş bir aralık bırakılır.

Siyasi parti sütunlarının altında bağımsız adaylara yer verilmez. Ancak, bağımsız aday sayısının fazla olması ve bunların oy pusulasına yerleştirilmesinin mümkün olmaması halinde, siyasi parti adaylarından sonra kalın bir çizgi çizildikten ve beş santimetre boşluk bırakıldıktan sonra tekrar bir çizgi çizilerek, kalan bağımsız adaylar filigranlı kağıt ebadına uygun olarak yerleştirilir.

e) (**Ek: 8/4/2010-5980/31 md.**) Oy pusulasında, genel başkan ve adayların nüfus kimlik belgelerindeki ad ve soyadları tam olarak yazılır. Herhangi bir kısaltma, unvan veya sıfat kullanılamaz.

f) (**Ek: 8/4/2010-5980/31 md.**) Birleşik oy pusulasında siyasi partilerin özel işaretleri, tüzüğüne uygun biçimde renkli olarak bastırılır. Siyasi partilerin oy pusulasında kullanılacak özel işaret, adı ve kısaltılmış adının belirlenmesinde parti tüzüğü esas alınır. Tüzüklerine göre, kısaltılmış adları mevcut olmayan siyasi partilerin, birleşik oy pusulalarında tam adı yazılır. Birleşik oy pusulalarında, bağımsız adaylar için herhangi bir özel işaret veya ibare

¹³ 12/10/2006 tarihli ve 5550 sayılı Kanunun 2 ncı maddesiyle; bu bente yer alan "Siyasî Partiler" ibaresi "Siyasî Partiler ve Bağımsız Adaylar" olarak değiştirilmiştir.

kullanılamaz.

(Ek ikinci fıkra: 8/4/2010-5980/31 md.) Yurt dışı seçmenler tarafından kullanılacak birleşik oy pusulaları, bu maddede öngörülen usul ve esaslara göre hazırlanır.

Birleşik oy pusulalarının mahalline yollanması ve mühürlenmesi:

Madde 27 – Her sandıkta kullanılacak birleşik oy pusulaları dörtyüzlük paketler haline getirilerek Yüksek Seçim Kurulunca numaralanıp mühürlendikten sonra yeteri kadar zarf ile birlikte seçim çevrelerine gönderilir.

Paketleri alan ilçe seçim kurulları, hangi numaralı paketin hangi sandık kuruluna verildiğini bir tutanakla tespit eder.

Paketi alan sandık kurulu, oy verme günü, oy vermeye başlamadan evvel paketi açar ve birleşik oy pusulalarının tamamını sandık kurulu mührü ile mühürler. Sandık kuruluna gelen seçmene bu oy pusulalarından bir adet verilirken sandık kurulu mührünü taşıdığı ve hiçbir tarafında herhangi bir işaret bulunmadığı kurul üyelerine, müşahitlere ve seçmene gösterilir.

Siyasi partilerin kesin adaylarının ad ve soyadları liste sırasına göre il seçim kurullarınca basılı listeler halinde oy verme ve sandık alanında görülebilir yerbere asılır. **(Mülga son cümle: 27/10/1995-4125/21 md.)**

Oyların kullanma şekli:

Madde 28 – (Değişik: 28/3/1986-3270/32 md.)

Seçmen, Yüksek Seçim Kurulu tarafından yaptırılmış sandık kurullarına kadar ulaştırılmış bulunan ve sandık kurulu başkanında oy verme süresince bulundurulması mecburi olan ve birleşik oy pusulası ile birlikte kendisine verilen "Evet" yazılı mührü alarak oyunu kullanmak üzere kapalı oy verme yerine girer.

(Değişik ikinci fıkra: 12/10/2006-5550/3 md.) Seçmen, "Evet" mührünü sadece tercih ettiği siyasi partisi veya varsa yalnızca oy vermek istediği bağımsız adaya ait özel daire içine basmak ve oy pusulasını zarfa koymak suretiyle oyunu kullanır.

(Değişik fıkra: 27/10/1995-4125/14 md.) Oyunu kullanan seçmen oy pusulاسını katlayarak zarfa koyar ve zarfi yapıştırır. "Evet" yazılı mührü sandık kurulu başkanına geri verir ve oyunu sandığa atar.

(Değişik dördüncü fıkra: 12/10/2006-5550/3 md.) Seçmen, "Evet" mührünü bastığı siyasi partisi veya bağımsız adaya oy vermiş sayılır.

(Mülga beşinci fıkra: 27/10/1995-4125/14 md.)

(Mülga altıncı fıkra: 27/10/1995-4125/14 md.)

Geçerli oyların hesabı:

Madde 29 – (Değişik: 27/10/1995-4125/15 md.) Bir seçim çevresinde seçime katılan siyasi partinin 28inci maddenin ikinci fıkası uyarınca almış olduğu geçerli oyların toplamı siyasi partinin o seçim çevresinde almiş olduğu geçerli oyu gösterir. **(Ek iki cümle: 13/3/2018-**

7102/18 md.) Ancak aynı ittifak içerisindeki siyasi partilerin her birinin geçerli oyu; ittifakı oluşturan siyasi partilerin o seçim çevresinde tek başına aldıkları oy sayısına, ittifakın ortak oylarından gelen payın ilave edilmesiyle elde edilir. İttifak yapan her bir partiye ortak oylardan gelen pay; ittifak yapan siyasi partilerin tek başına aldıkları oyun bu partilerin toplam oyuna bölünmesi ile elde edilen katsayının ittifakın ortak oyu ile çarpımı sonucu elde edilir.

(Değişik: 27/10/1995-4125/15 md.) Bağımsız adayın almış olduğu geçerli oy, 28 inci maddenin ikinci fikrası uyarınca elde ettiği geçerli oyların toplamıdır.

Birinci ve ikinci fikralar uyarınca siyasi partiler ile bağımsız adayların aldıkları geçerli oyların toplamı o seçim çevresinin geçerli oylarını gösterir.

Ülke düzeyindeki geçerli oylar, bütün seçim çevrelerine ait geçerli oyların toplamıdır.

Sayımin tutanağa geçirilmesi:

Madde 30 – (Mülga: 27/10/1995-4125/21 md.)

DÖRDUNCÜ BÖLÜM

Seçimden Sonra Yapılacak İşler

İlçelerde seçim sonuçlarının birleştirilmesi:

Madde 31 – İlçe seçim kurulu, sandık tutanaklarının birleştirilmesinde, siyasi partiler ile bağımsız adayların her birinin aldıkları oy sayısını ve ittifakların ortak oy sayısı ile ortak oylarından gelen payı tespit ederek tutanağa geçirir.¹⁴ (**Mülga ikinci cümle: 27/10/1995-4125/21 md.)**

İl Seçim kurullarında birleştirme:

Madde 32 – İl seçim kurulu, ilçe seçim kurullarından gelen tutanakları, yukarıdaki maddede belirtilen şekilde birleştirir ve her seçim çevresindeki;

- a) Seçmenlerin sayısını,
 - b) Oylarını kullanan seçmenlerin sayısını,
 - c) İtiraz edilmiş veya ihtilaflı görülmüş olup da, geçerli sayilarak hesaba katılan oy pusulaları sayısını,
 - d) Geçerli sayılmayan ve hesaba katılmayan oy pusulaları sayısını,
 - e) Geçerli sayılan ve hesaba katılan oy pusulaları genel toplamını,
 - f) (**Değişik: 13/3/2018-7102/19 md.)** Seçime katılmış olan siyasi partiler ve bağımsız adaylar ile ittifakların her birinin aldığı oy sayısını,
 - g) (**Mülga: 27/10/1995-4125/21 md.)**
 - h) (**Mülga: 27/10/1995-4125/21 md.)**
- Seçim çevrelerine göre ayrı ayrı tutanağa geçirir.

¹⁴ 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 23 üncü maddesiyle bu fikrada yer alan “oy sayısını” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve ittifakların ortak oy sayısı ile ortak oylarından gelen payı” ibaresi eklenmiştir.

Genel baraj ve hesaplanması:

Madde 33 – (Değişik birinci fıkra: 23/5/1987-3377/9 md.) Genel seçimlerde ülke genelinde, ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde, geçerli oyların yüzde yedisini geçmeyen partiler milletvekili çıkaramazlar. (**Ek cümle: 13/3/2018-7102/20 md.**) Seçim ittifakı yapılması halinde, yüzde yedilik barajın hesaplanması ittifak yapan siyasi partilerin aldığıları geçerli oyların toplamı esas alınır ve bu siyasi partiler için ayrıca baraj hesaplanması yapılmaz. Bir siyasi parti listesinde yer almış bağımsız adayların seçilebilmesi de listesinde yer aldığı siyasi partinin ülke genelinde ve ara seçimlerde seçim yapılan çevrelerin tümünde yüzde yedilik barajı aşması ile mümkün değildir.¹⁵

İl seçim kurulları, yukarıdaki maddeye göre, birleştirme tutanağını düzenledikten sonra sonuçları en seri şekilde telgrafla, ayrıca telefon veya telsizle Yüksek Seçim Kuruluna bildirirler.

Yüksek Seçim Kurulu, bütün illerden bu şekilde alınan bilgilere göre, Türkiye genelinde geçerli oyların toplamını yapar ve her siyasi partinin ve ittifakın aldığı geçerli oy toplamını genel geçerli oy toplamına bölerek, siyasi partilerin ve ittifakların ülke genelinde aldığı oy yüzdesini hesaplar ve yüzde yedilik barajı aşan siyasi partilerin ve ittifakların isimlerini il seçim kurullarına bildirir ve ilan eder.^{15¹⁶}

Bu ilandan sonra, bir veya bir kaç seçim çevresinde, seçimin iptaline karar verilmesi ülke genelinde alınan oy yüzdesinin yeniden tespitini gerektirmez.

Bir seçim çevresinde siyasi partiler, ittifaklar ve bağımsız adayların elde edecekleri milletvekili sayısının hesabı:¹⁷

Madde 34 – Bağımsız adaylar ve 33 üncü maddede yazılı oranı aşan siyasi partiler ile bu oranı aşan ittifakı oluşturan partilerin, bir seçim çevresinde elde edecekleri milletvekili sayısı aşağıdaki şekilde hesaplanır:¹⁸

(Değişik fıkra: 27/10/1995-4125/16 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 18/11/1995 tarihli ve E. 1995/54, K. 1995/59 sayılı Kararı ile.)

(Değişik fıkra: 23/5/1987-3377/10 md.) (Değişik birinci cümle: 23/11/1995-4138/2 md.) Seçime katılmış siyasi partilerin (...)¹⁹ ve bağımsız adayların adları alt alta ve aldığıları geçerli oy sayıları da hizalarına yazılır. Siyasi partilerin (...)¹⁹ oy sayıları, önce bire, sonra ikiye, sonra üçe.... ila o çevrenin çıkaracağı milletvekili sayısına ulaşınca kadar bölünür. Elde edilen paylar ile

¹⁵ 31/3/2022 tarihli ve 7393 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle birinci fıkra yer alan "oyların %10'unu" ibaresi "oyların yüzde yedisini" şeklinde, aynı fıkra ile üçüncü fıkrasında yer alan "yüzde onluk" ibareleri "yüzde yedilik" şeklinde değiştirilmiştir.

¹⁶ 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 20 nci maddesiyle bu fıkra yer alan "her siyasi partinin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ittifakin" ibaresi; "bölerek, siyasi partilerin" ibaresi ile "aşan siyasi partilerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve ittifakların" ibareleri eklenmiştir.

¹⁷ 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 21 inci maddesiyle; bu maddenin başlığında yer alan "partilerin" ibaresi "partiler, ittifaklar" şeklinde değiştirilmiş; birinci fıkrasında yer alan "ile yukarıdaki maddede yazılı oranı aşan siyasi partilerin," ibaresi " ve 33 üncü maddede yazılı oranı aşan siyasi partiler ile bu oranı aşan ittifakların," şeklinde değiştirilmiştir.

¹⁸ 31/3/2022 tarihli ve 7393 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle bu fıkra yer alan "ittifakların" ibaresi "ittifaki oluşturan partilerin" şeklinde değiştirilmiştir.

¹⁹ 31/3/2022 tarihli ve 7393 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle bu fıkra yer alan ", ittifakların", "ve ittifakların" ve ", ittifaklara" ibaresi metninden çıkarılmıştır.

bağımsız adayların aldığı oylar ayrim yapılmaksızın en büyükten en küçüğe doğru sıralanır. Seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısı kadar bu payların sahibi olan siyasi partilere (...)¹⁹ ve bağımsız adaylara rakamların büyülüük sırasına göre milletvekili tahsis olunur. (Ek cümle: 17/10/1987-3404/1 md.; Mülga: 27/10/1995-4125/21 md.)(...)²⁰

Son kalan milletvekilliği için birbirine eşit rakamlar bulunduğu takdirde, bunlar arasında ad çekilmek suretiyle tahsis yapılır.

(Değişik fıkra: 23/11/1995-4138/2 md.) Seçime katılan siyasi partilerden veya ittifaklardan hiçbirisi yukarıdaki maddede yazılı oranı aşamamış ise milletvekilleri üçüncü ve dördüncü fıkra hükümlerine göre paylaştırılır.²⁰

(Ek fıkra: 28/3/1986-3270/33 md.; Mülga: 23/11/1995-4138/2 md.)

(Ek fıkra: 13/3/2018-7102/21 md.) (Değişik yedinci fıkra: 31/3/2022-7393/2 md.) İttifakın aldığı oy toplamı genel barajı geçtiği takdirde, seçim çevrelerinde milletvekili hesabı ve dağılımı, ittifak içerisinde yer alan her bir partinin o seçim çevresinde almış olduğu oy sayısı dikkate alınarak üçüncü fıkra hükümlerine göre yapılır.

Siyasi partilerin çıkaracakları ülke seçim çevresi milletvekili sayısının hesabı

Madde 34/A- (Ek: 27/10/1995-4125/17 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 18/11/1995 tarihli ve E.1995/54, K.1995/59 sayılı Kararı ile.)

Siyasi parti adaylarından seçilenlerin tespiti:

Madde 35 – (Değişik: 27/10/1995-4125/18 md.)

İl seçim kurulu başkanı alınan sonuçlara göre, o seçim çevresinden; siyasi parti aday listelerinde ve varsa bağımsız adaylardan seçilenleri tespit eder ve tutanağın bir suretini o seçim çevresinde ilan ettirir. Diğer bir suretini, bir hafta süre ile il seçim kurulu kapısına astırır.

Milletvekili seçilenlerin Yüksek Seçim Kuruluna bildirilmesi ve tutanaklarının verilmesi:

Madde 36 – Milletvekili seçilenler belli olur olmaz, seçilenlerin ad ve soyadları ve parti adayı iseler mensup oldukları siyasi parti, il seçim kurullarınca en seri şekilde telgrafla, ayrıca telefon veya telsiz ile seçim çevreleri de gösterilerek Yüksek Seçim Kuruluna bildirilir.

(Değişik fıkra: 27/10/1995-4125/19 md.) Milletvekili seçilenlere il seçim kurulu tarafından, milletvekili seçildiklerine dair derhal bir tutanak verilir. Bu tutanaklardan iki örneği de Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına en seri vasıtayla gönderilir. (İkinci cümle İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 18/11/1995 tarihli ve E.1995/54 K.1995/59 sayılı Kararı ile.) Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tutanaklardan birini Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verir.

²⁰ 13/3/2018 tarihli ve 7102 sayılı Kanunun 21inci maddesiyle; 34 üncü maddenin üçüncü fıkrasının ilk cümlesiinde yer alan “partilerin” ibaresi “partilerin, ittifakların” şeklinde değiştirilmiş, ikinci cümlesine “partilerin” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve ittifakların” ibaresi eklenmiş, son cümlesiinde yer alan “partilere” ibaresi “siyasi partilere, ittifaklara” şeklinde değiştirilmiş, beşinci fıkrasına “partilerden” ibaresinden sonra gelmek üzere “veya ittifaklardan” ibaresi eklenmiştir.

Seçim sonuçlarının yayımı:

Madde 37 – Yukarıdaki maddenin birinci fıkrası uyarınca il seçim kurullarından bilgi verildikçe, Yüksek Seçim Kurulu bu bilgileri bekletmeden radyo ve televizyon ile derhal yayımlar.

Bütün illerden verilecek bilgiler tamamlanır tamamlanmaz, tasdikli tutanak suretlerinin alınması veya itiraz varsa bu itirazın incelenerek karara bağlanması beklenmeksizin, her partinin kazandığı milletvekili sayısı ve milletvekili seçilenlerin ad ve soyadları Yüksek Seçim Kurulunca Türkiye Radyo ve Televizyonları ile derhal yayımlanır.

Seçim sonuçlarını gösteren tutanakların bütün illerden gönderilmesi üzerine, Yüksek Seçim Kurulu, en kısa zamanda Radyo ve Televizyon ve Resmi Gazete ile ikinci bir bildiri yayımlayarak, iller ve seçim çevreleri itibariyle, milletvekili seçilenlerin ad ve soyadlarını, seçmen sayısını, oy kullanan seçmen sayısını, katılma oranını, geçerli oy pusulası sayısını her parti ile bağımsız adayların kazandıkları oy sayısını açıklar.

Devlete ait bütün ulaştırma ve haberleşme araçları, seçim kurulları arasında seçimle ilgili haber, yazı, bilgi ve malzemenin ulaştırılmasında öncelikle kullanılır.

Seçim sonuçlarının Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı tarafından yayımlanması:

Madde 38 – Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı, Yüksek Seçim Kurulu tarafından kendisine verilecek belgelere dayanarak, iller, seçim çevreleri ve ilçeler, seçim bölgeleri ve sandık bölgeleri itibariyle, sandık kurulları tutanaklarında bulunan bilgileri en geç, seçimi takip eden bir yıl içinde yayımlar.

Seçimin veya tutanağın iptali:

Madde 39 – Oyların dökümüne, sayısına veya bu oyların partiler ile bağımsız adaylara bölümüğe ilişkin olarak milletvekili tutanaklarına yapılan itiraz üzerine yeniden yapılan döküm, sayı ve hesap sonucunda tutanakların iptaline karar verildiği takdirde, yeniden yapılacak döküm, sayı ve hesap sonucuna göre seçilmiş oldukları anlaşılanlara Yüksek Seçim Kurulu tarafından tutanakları verilir.

Bir seçim çevresinde yapılan seçimin, seçim işlemleri sebebiyle iptaline karar verildiği takdirde, o seçim çevresinde yeniden seçim yapılır ve Yüksek Seçim Kurulu seçimin iptaline dair kararla birlikte o çevrede, seçimin yapılacağını Resmi Gazete ve diğer vasıtalarla derhal ilan eder.

Bu ilandan sonra gelen doksanıncı günü takip eden ilk Pazar günü oy verme günüdür.²¹

Yukarıdaki fikralar dışında milletvekillerinden bir veya birkaçının tutanaklarının iptaline karar verildiği takdirde, tutanakları iptal olunan milletvekilleri yerine, 34 ve 35inci madde esaslarına göre sıradaki adaya tutanak verilir.

²¹ Bu fikrada bulunan “altmışinci günü” ibaresi, 2/1/2003 tarihli ve 4778 sayılı Kanunun 16 nci maddesiyle “doksanıncı günü” olarak değiştirilmiştir.

Sırada olanlar yetmediği takdirde, açık kalan milletvekillikleri için Kanunun ara seçimi hakkında kabul ettiği hükümlere uyulur.

Seçim belgelerinin saklanması:

Madde 40 – Hesaba katılan ve katılmayan ve itiraza uğramış olan oy pusulaları, sayımlar ve döküm cetvelleri ve milletvekilliğine seçilme tutanakları ve seçimle ilgili diğer her türlü evrak, iki yıl süre ile ilçelerde ilçe seçim kurulu başkanı, illerde il seçim kurulu başkanı tarafından saklanır ve Yüksek Seçim Kurulunun talebi olmadıkça hiçbir yere gönderilemez.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Bağımsız adayların emaneten yatırıdıkları para hakkında yapılacak işlemler:

Madde 41 – (Değişik birinci fıkra: 27/10/1995-4125/20 md.) Milletvekili seçimi sonucunda bağımsız adayın aldığı oy seçilmesine yetmezse emanete alınan para Hazineye gelir yazılır.

Ölen veya kanuni süre içinde adaylıktan vazgeçen veya adaylıklar reddedilen veya yukarıdaki fıkarda belirtilen sayıdan çok oy alan bağımsız adaylara veya kanuni mirasçılara seçimden sonra müracaat etmeleri halinde emanetteki para geri verilir.

Özel hukum bulunmayan hallerdeki uygulama:

Madde 42 – Bu Kanunda özel hukum bulunmayan hallerde, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

Yüksek Seçim Kurulu, milletvekili seçimlerinin sağlıklı ve düzenli bir şekilde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla gerekli ilke kararları almaya yetkilidir.

ALTINCI BÖLÜM

Değiştirilen Kanun Hükümleri

Madde 43 – 26/4/1961 tarih ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun maddelerinde bulunan “Cumhuriyet Senatosuna ilişkin hükümler” madde metinlerinden çıkarılmıştır.

Madde 44 ila 61 – (Bu maddeler 24 Nisan 1961 tarih ve 298 sayılı “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun” un 7, 14, 52, 103, 149, 151, 152, 153, 157, 159, 160, 161, 162, 164, 168, 169, 170 ve 180 inci maddelerinde değişiklik yapılmasına dair olup adı geçen kanundaki yerlerine işlenmiştir.)

Madde 62 – (22 Nisan 1983 tarih ve 2820 sayılı “Siyasi Partiler Kanunu”nun geçici 6 ncı maddesinin değiştirilmesine dair olup adı geçen kanundaki yerine işlenmiştir.)

YEDİNCİ BÖLÜM

Geçici Hükümler

Geçici Madde 1 – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak milletvekili seçimi için oy verme günü 6 Kasım 1983 tarihidir.

Seçim döneminin başlangıç tarihi Yüksek Seçim Kurulunca, yukarıdaki fikrada belirtilen oy verme günü esas alınarak tespit ve ilan edilir.

Yüksek Seçim Kurulu, bu Kanun ile 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun seçimlere ilişkin olarak tespit ettiği süreleri kısaltarak uygulayabilir.

6 Kasım 1983 tarihinde yapılacak Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimlerinin bu Kanunun 6 ncı maddesinde öngörülen beş yıllık süresinin hesabında, oy verme günü olarak Ekim 1983 ayının ikinci Pazar gününün tarihi esas alınır.

Geçici Madde 2 – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk milletvekili seçiminde siyasi partilerin seçime katılabilmeleri için büyük kongrelerini yapmış olmaları şartı aranmaz. Ancak, Yüksek Seçim Kurulunca tespit ve ilan edilecek seçim döneminin başlangıç tarihine kadar illerin en az yarısında teşkilat kurmuş olmaları gereklidir.

Geçici Madde 3 – 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun geçici dördüncü maddesinde, siyasi parti kurucuları üzerinde, Milli Güvenlik Konseyinin incelemeye bulunmak ve haklarında olumsuz karar alınanların değiştirilmesini talebetmek yetkisi, aynı kanunun geçici altıncı maddesine göre, bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip yapılacak ilk milletvekili genel seçimleri için siyasi partilerin kurucular kurulunca tespit edilecek milletvekilleri adayları hakkında da aşağıdaki esaslara göre uygulanır.

a) Milli Güvenlik Konseyi; Siyasi Partilerce hazırlanan milletvekili aday listelerini, Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tarafından geçici olarak ilan edildiği tarihten itibaren oniki gün içinde inceler.

b) Yukarıdaki (a) bendi hükümlerine göre yapılan inceleme sonunda Milli Güvenlik Konseyince hakkında olumsuz karar alınan milletvekili adaylarının isimleri ilgili siyasi parti listelerinden çıkartılmak üzere Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına bildirilir. Milli Güvenlik Konseyinin adaylar hakkında aldığı bu karar kesindir.

c) (Değişik: 19/9/1983-155 No.lu M.G.K. kararı)²² Milli Güvenlik Konseyinin (a) bendi uyarınca ilk incelemesi sırasında haklarında olumsuz karar alınması nedeniyle siyasi parti aday listelerinden çıkarılan milletvekili adaylarının yerine, ilgili siyasi partiler iki gün içinde yeni adaylarını birer yedeği ile beraber sıralarını da belirtmek suretiyle Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı aracılığıyla Milli Güvenlik Konseyine bildirebilirler.

Milli Güvenlik Konseyi bildirilen bu adaylar üzerindeki incelemesini yedi gün içinde tamamlar.

²² İlgili Milli Güvenlik Konseyi Kararı, 21/9/1983 tarihli ve 18168 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Yapılan inceleme sonunda Milli Güvenlik Konseyince adaylıklarları olumlu görülenlerin adları Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına bildirilir.

d) Kanunun siyasi partilerin seçimlere katılabilmelerine ilişkin hükümleri saklı kalmak koşuluyla Milli Güvenlik Konseyi tarafından olumsuz karar alınmak suretiyle listeden çıkartılmış bulunan adaylar nedeniyle listenin, herhangi bir nedenle tamamlanamamış olması o siyasi partinin kalan adaylarla seçime katılmamasına engel olmaz.

Geçici Madde 4 – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk milletvekili genel seçiminde; Milli Güvenlik Konseyi, Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı tarafından geçici olarak ilan edilen listedeki bağımsız adayların durumunu, ilan tarihinden itibaren oniki gün içinde inceler.

Hakkında olumsuz karar alınan bağımsız aday, listeden çıkarılmak üzere Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına bildirilir. Milli Güvenlik Konseyinin bağımsız adaylar hakkında aldığı bu kararlar kesindir.

Geçici Madde 5 – Bu Kanunun yürürlüğe girmesini müteakip, yapılacak ilk milletvekili genel seçimlerinde, seçmenler “Evet” mührünü sadece tercih ettiği siyasi partije veya varsa yalnızca bir bağımsız adaya ait özel daire içine basmak suretiyle oylarını kullanırlar. Adaylar için tercih işaretini kullanılmaz.

Seçmen tarafından ilgili siyasi partije ait özel daire içine mühür basıldıktan sonra o partije ait listede tercih işaretleri konmuş ise bu işaretler oy pusulasını geçersiz kılmaz.

Sayımin tutanağa geçirilmesi, ilçelerde, il seçim kurullarındaki birleştirme işlemleri yukarıdaki fikraların esasları gözönünde bulundurularak yapılır.

34 üncü madde uyarınca partilerin kazandığı milletvekillikleri sayısı tespit edildikten sonra birleşik oy pusulasında yeralan parti listesindeki sıraya göre o partiden milletvekilligine seçilenler tespit edilir.

Geçici Madde 6 – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç otuz gün içinde Yüksek Seçim Kurulu tarafından son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre, 4 üncü madde uyarınca seçim çevreleri ve her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısı tespit edilerek Resmi Gazete, radyo ve televizyonla ilan edilir.

Geçici Madde 7 – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki ilk milletvekili genel seçimlerinde ilçe seçim kurulu, bir başkan ile altı asıl ve altı yedek üyeden oluşur. İlçe seçim kurulunun iki asıl ve iki yedek üyesi memurlar arasından, dört asıl ve dört yedek üyesi seçim çevresinde seçime katılmış siyasi parti üyeleri arasından seçilir. O seçim çevresinde dörtten fazla siyasi parti seçime katılmış ise, ilçe seçim kurulunun partili asıl üyelerinin hangi partilerden alınacağı, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından kura ile tespit edilir. Bu halde partili yedek üyeler asıl üyelik alamayan siyasi partilere öncelik verilemek suretiyle aynı şekilde kura ile belirlenir.

Bu seçim çevresinde dörtten az siyasi parti seçime katıldığı takdirde ilçe seçim kurulunun boş kalan üyelikleri, parti üyesi olmayan ve bu görevi yapabilecek kişilerin seçilmesi suretiyle tamamlanır.

Geçici Madde 8 – Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki ilk milletvekili genel seçimlerinde sandık kurulu bir başkan ile altı asıl ve altı yedek yeden oluşur.

İlçe seçim kurulu başkanı;

- a) Sandık kurulunun başkanı ile iki asıl ve iki yedek üyesini memurlar arasından,
- b) Sandık kurulunun partili dört asıl ve dört yedek üyesini o seçim çevresinde seçime katılmış bulunan siyasi parti üyeleri arasından,

Seçer.

O seçim çevresinde dörtten fazla siyasi parti seçime katılmış ise her sandık kurulu için ayrı ayrı olmak üzere ilçe seçim kurulu başkanı tarafından kura ile sandık kurullarının asıl üyeliğinin hangi siyasi partilere verileceği tespit edilir. Bu halde sandık kurullarının partili yedek üyeleri asıl üyelik alamayan siyasi partilere öncelik verilmek suretiyle aynı şekilde kura ile belirlenir.

Sandık kurulu üyesi olarak görevlendirilecek memur bulunamadığı veya o seçim çevresinde dörtten az siyasi parti seçime katıldığı takdirde, kurulun boş kalan üyelikleri parti üyesi olmayan ve bu görevi yapabilecek kişilerin seçilmesi suretiyle tamamlanır.

Geçici Madde 9 – Yapılacak ilk milletvekili genel seçimlerinde;

a) Önceden kütüge yazıldıkları halde oy verme tarihinde kısıtlı veya kamu hizmetlerinden yasaklı olanlar veya ceza infaz kurumlarında hükümlü veya tutuklu olarak bulunanlar oy kullanamazlar.

b) Yazım veya güncelleştirme sırasında hükümlü veya tutuklu oldukları için kütüge yazılmayanlardan, bilahare tahliye edilenler oy verme gününden önceki onbeşinci gün saat 17.00'ye kadar ikametgahlarının bulunduğu yer ilçe seçim kuruluna tahliye edildiklerine ilişkin belge ile birlikte başvurmaları ve oy verme yeterliğine sahip olmaları halinde sürenin geçmiş ve kütüğün kesinleşmiş olmasına bakılmaksızın kütüge ve ikametgahlarının bulunduğu sandık listelerine dahil edilmelerine ilçe seçim kurullarınca karar verilir.

Geçici Madde 10 – İlk milletvekili genel seçiminde kullanılacak seçmen kütüklerinin yazım veya güncelleştirilmesi sırasında yurt dışında bulunan Türk vatandaşları seçim gününden önceki onbeşinci gün saat 17.00'ye kadar ikametgahlarının bulunduğu yer ilçe seçim kuruluna pasaportlarıyla başvurmaları ve oy verme yeterliğine sahip olmaları halinde sürenin geçmiş ve kütüğün kesinleşmiş olmasına bakılmaksızın kütüge ve sandık listelerine dahil edilmelerine ilçe seçim kurullarınca karar verilir ve durum, hangi sandıkta oy kullanabilecekleri de belirtilmek suretiyle pasaportlarına işlenir.

Geçici Madde 11 – İlk milletvekili genel seçiminde kullanılacak seçmen kütüklerinin yazım veya güncelleştirilmesi sırasında er, onbaşı, kıta çavuşu veya askeri öğrenci oldukları için kütüğe yazılmayanlardan; terhis edilen veya askerlikle ilişiği kesilenler ile subay veya astsubay olanlar oy verme gününden önceki onbeşinci gün saat 17.00 ye kadar ikametgahlarının bulunduğu yer ilçe seçim kurullarına bu durumlarına ilişkin belge ile birlikte başvurmaları ve oy verme yeterliğine sahip olmaları halinde sürenin geçmiş ve kütüğün kesinleşmiş olmasına bakılmaksızın kütüğe ve ikametgahlarının bulunduğu sandık listelerine dahil edilmelerine ilçe seçim kurullarınca karar verilir.

Geçici Madde 12 – (Mülga: 23/5/1987-3377/14 md.)

Geçici Madde 13 – (Ek: 21/11/1995-4135/1 md.)

10.6.1983 tarih ve 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 27.10.1995 Tarih ve 4125 Sayılı Kanunla Değişik 20 nci maddesinin birinci fıkrasındaki on günlük süre, 20 nci Dönem Milletvekili Seçimlerinde onbeş gün olarak uygulanır ve bu süre kısaltılamaz. Yüksek Seçim Kurulu seçim takvimi düzenlemesini buna göre yapar.

Geçici Madde 14 – (Ek: 23/11/1995-4138/3 md.; İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 1/12/1995 tarihli ve E. 1995/56, K.1995/60 sayılı Kararıyla.)

SON HÜKÜMLER

Seçimde oy kullanmayanlar:

Madde 63 – (Değişik: 28/3/1986-3270/35 md.)

Seçmen kütüğünde kaydı ve sandık listesinde oy kullanma yeterliği bulunduğu halde, Milletvekilliği genel ve ara seçimlerinde meşru mazeretleri olmaksızın katılmayanlar, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından onbin lira para cezasıyla cezalandırılırlar. Bu karar kesindir.²³

Yürürlükten kaldırılan kanunlar:

Madde 64 – 24/5/1961 tarih ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanunu ile 25/5/1961 tarih ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu ve bu kanunların bütün ek ve değişiklikleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük:

Madde 65 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme:

Madde 66 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

²³ Bu maddede belirtilen para cezasının XX dönem Milletvekili Genel Seçimleri için 250 000 (ikiyüzellibin) lira olarak uygulanacağı 27/10/1995 tarih ve 4125 sayılı Kanunun 22 nci maddesiyle hükmeye bağlanmıştır.

**10/6/1983 TARİHLİ VE 2839 SAYILI KANUNA İŞLENEMEYEN
GEÇİCİ MADDELER**

1 – 23/5/1987 tarihli ve 3377 sayılı Kanunun Geçici Maddesi:

Geçici Madde – Yüksek Seçim Kurulu, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir ay içerisinde seçim çevrelerini tesbit eder.

**2839 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN MEVZUATIN
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHLERİNİ GÖSTERİR TABLO**

Değiştiren Kanunun/ KHK'nın Numarası	2839 Sayılı Kanunun Değişiklik Gören Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
3270	12, 28, 34, 63	15/4/1986
3377	33, 34, Geçici Madde 12	3/6/1987
3403	8	11/9/1987
3404	34	19/10/1987
3757	12, 13, 14, 26, 28, 34, 35, 63, 93	26/8/1991
4044	26, 34	1/10/1994
4125	3, 4, 12, 20, 21, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 34/A, 35, 36, 41, Geçici Madde 13	28/10/1995
4135	Geçici Madde 13	21/11/1995
4138	4, 34, Geçici Madde 14	24/11/1995
4778	7, 11, 39	11/1/2003
5550	6, 26, 28	20/10/2006
5552	10	28/10/2006
5922	4, 6	30/10/2009
5980	18, 21, 26	10/4/2010
7102	11, 12/A, 16, 26, 29, 31, 32, 33, 34	16/3/2018
7140	16, 3 üncü maddenin birinci fikrasındaki değişiklik, 6 ncı maddenin birinci fikrasında yapılan değişiklik	Birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimine ilişkin takvimin başladığı tarihte
	6 ncı maddenin ikinci fikrasında yapılan değişiklik	Birlikte yapılan ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının

		göreve başladığı tarihte
7393	33, 34	6/4/2022